

Arkivsaksnr: 2024/685-26

Saksbehandler: Geir Østereng

Dato: 04.09.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyret/Várnjárgga álbmotmeahccestivra	40/24	6.9.24

Oppsett av toalett ved Huhtirčohkat / Stormheim – Utmarksbygg/ gamle ved Komagdalen

Forvalters innstilling

Varangerhalvøya Nasjonalparkstyret kommer til at man kan bygge ny utedo på Stormheim/ Huhtirčohkat på inntil 1,5x1,5 m², som monteres inntil hyttas yttervegg jamfør korrespondanse med Reinbeitedistrikt 6 og brukerne, jamfør verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark § 1.3a).

Utedo vil forbedre forholdene for reindrift, enkelt friluftsliv og forhindre forsøpling i området.

Saksopplysninger

I 2022/2023 vedtok styret at man ønsket å bidra til at alle åpne hytter og buer har toalett, samt de mest brukte startpunkt. Styret har bidratt til oppsett av toalett bl.a. ved Syltevikmoan nederst i Sandfjorddalen i Persfjorden – Syltefjorden landskapsvernområde, og ved åpen hytte i Ytre Syltevika naturreservat. I 2023 kjøpte vi inn toalett til Stormheim/ Huhtirčohkat som er en enkel plankehytte, satt opp i erstatning for en tidligere gamle knyttet til reindriften i området.

Bygget er registrert som utmarksbu/gamme.

Grunneier Finnmarkseiendommen oppgav at i og med at bygget var knyttet til reindrift, behøvde det registreringsnummer. Deretter kunne man sette opp toalett.

Det er nå registrert bygnummer på bygget.

For å sette opp toalett behøves tillatelse jamfør vernebestemmelsene for Varangerhalvøya nasjonalpark.

Toalettet er ferdigsnekret og er ca. 1,5 m x 1,5 m, og ønskes plassert inntil byggets yttervegg.

Nasjonalparkstyret var på befaring vinteren 2023, og man kom til at hytta bør ha utedo, slik at besøkende slipper å gå på do i omegn av hytta slik praksis har vært til nå. Området er svært værhardt og dopapir kan forsøple området etter at folk har gått på do i utmarka like ved hytta. Vedlagt bilde med skisse angir hvor man ønsker å sette opp utedoet. Tiltaket skjer i samarbeide med Reinbeitedistrikt 6, og Komagvær jff.

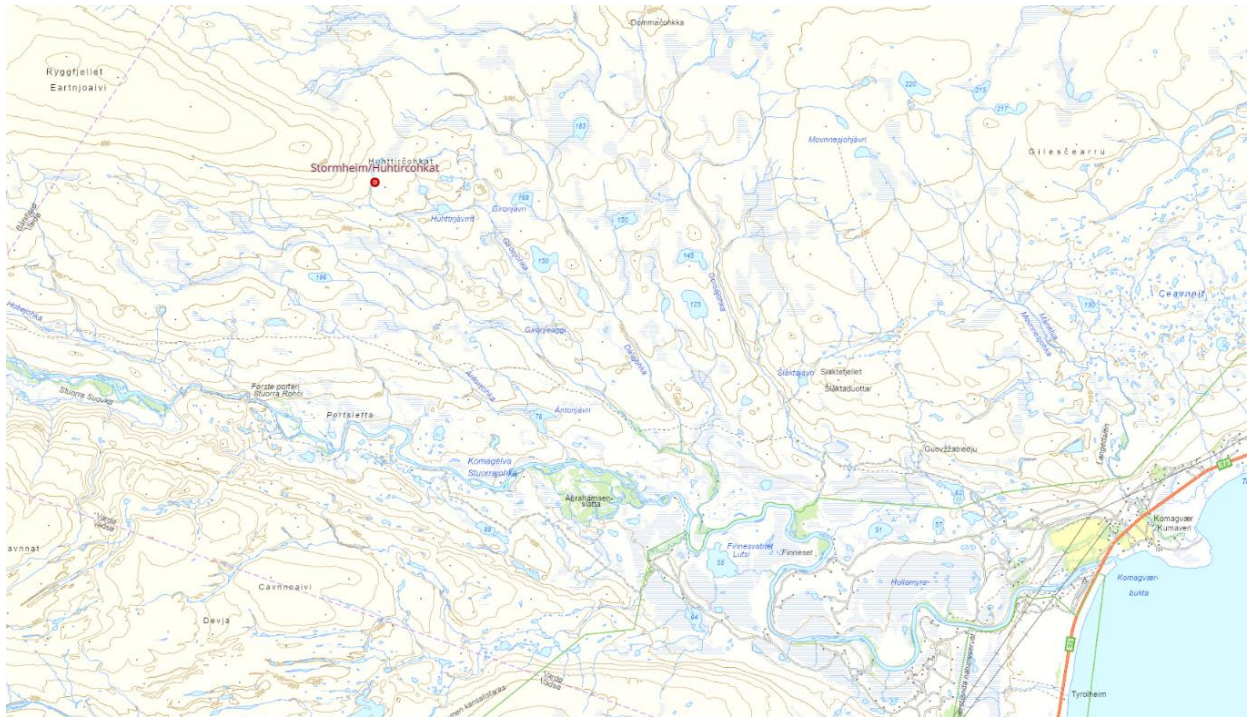
Komagvær jff har bidratt til å vedlikeholde hytta inkl. montering av ny ovn, brannplater utbedre takpapp og montere ny dør. Nasjonalparkstyret har bidratt med ny dør og ovn etc. Reinbeitedistrikt 6 har bidratt med frakt.

Stormheim /Huhtirčohkat

Utedotype

Hyttas plassering i rød prikk.

Vurdering

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Regelverket

Saken er behandlet etter verneforskriften for Varangerhalvøya nasjonalpark og naturmangfoldloven (NML).

Selv om Nasjonalparkstyret står som tiltakshaver i samarbeide med Reinbeitedistrikt 6 og brukerne i Komagvær jff og tiltaket kan sees som et forvaltningstiltak for å begrense forsøpling, må det vurderes etter vernereglene for om det bør gjennomføres.

Verneforskriften

Varangerhalvøya nasjonalpark er vernet fordi den representerer et stort og tilnærmet urørt naturområde. Parken skal bevare den mest arktisk pregete delen av fastlands-Norge, med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev, og unike samiske kulturminner. Verneverdiene er nærmere beskrevet på www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya.

Formålet med vernet er beskrevet i verneforskriftens § 2, hvor det i paragrafens første ledd står:

”Formålet med Varangerhalvøya nasjonalpark er å bevare et stort og i det vesentlige urørte naturområde, tilnærmet fritt for tekniske inngrep, som sikrer biologisk mangfold med økosystemer, arter og bestander. I dette inngår blant annet å bevare den mest arktisk pregete del av fastlands-Norge med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev og unike samiske kulturminner”

Forskriftens § 3 punkt 1.1. gir et generelt vern mot inngrep i landskapet:

”Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling, henleggelse av masse, sprenging, boring, bryting av steiner, mineraler og fossiler, fjerning av større steiner og blokker, drenering, annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.”

Punkt 1.2 i § 3 lister opp hva det generelle vernet i punkt 1.1. ikke er til hinder for:

a) *Vedlikehold av eksisterende bygninger og anlegg.*

Da vi ikke kjenner til at det har vært toalett her før vurderes punkt a som mer passende;

Punkt 1.3 i § 3 lister opp hva forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til, blant annet under a) **ombygning av og mindre tilbygg til bygninger.**

.

Det framgår ellers av foredraget til kongelig resolusjon for nasjonalparken at ”oppsetting av nye bygg i verneområdene, spesielt i nasjonalparker, skal behandles restriktivt” (s. 35).

Bygget er ikke nytt, men er sannsynligvis oppført på 50-tallet.

Naturmangfoldloven

Utredning av saken etter naturmangfoldloven §§ 8, 9, 10, 11 og 12

Naturmangfoldlovens § 7 sier at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygges på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Naturverdiene i Varangerhalvøya nasjonalpark

Varangerhalvøya er den mest arktisk pregete delen av Fastlands-Norge. Plantelivet er særpreget som følge av at halvøya er et møtested for arter fra det nordlige Arktis, det østlige Sibir og mer sørlige planter. De små lauvskogene i området er blant de nordligste i verden. Kalkrikt fjell og jordsmonn nord i området gir frodige lommer med sjeldne arter, som varangervalmue, finnmarkssvineblom, svalbardsnømare og kalkarve. Dyrelivet er sparsomt over store deler av de sentrale fjellområdene.

Søk i databasene ”Naturbase” og ”Artskart” viser at nasjonalparken er leve- og yngleområde for en rekke trua og sårbare arter. Varangerhalvøya er ikke minst et svært viktig leveområde for den fåtallige og sårbare fjellreven. De fleste av hiene ligger innenfor nasjonalparkens grenser. I følge Statens naturoppsyn (SNO) var 6 hi aktive i 2024 og hele 13 i 2023. Tilstanden for fjellreven er i bedring. Området hytta ligger i er i funksjonsområde for fjellreven, men det er nå store deler av nasjonalparken.

Innlandsisen under de siste istidene har ligget fastfrosset over store deler av halvøya, og dermed i liten grad endret landskapet. Halvøya består i hovedsak av fjellvidder, og vegetasjonsløse blokkhav (earru) dominerer store deler av de høyereliggende platåene. Blokkhavene antas å være svært gamle, fra før siste istid. Isbreen har lagt

igjen omkring tre tusen særegne såkalte ringmorener, som ellers er kjent fra bare et fåtall andre steder i verden.

Vurdering

Betydelige utvidelser av eksisterende bygninger kommer i konflikt med verneformålet og kan utvide rammen som er fastsatt på tidspunkt for vernet. Kun mindre utvidelser kan tillates og praksis i andre vernesaker tilsier inntil 10m² eller inntil 30 % utvidelse av eksisterende areal. I dette tilfellet vil utedoet utgjøre inntil 1,5x1,5 m² i tillegg til eksisterende areal, og ansees som en liten og nødvendig utvidelse. Forvaltningsplanen for Varangerhalvøya Nasjonalpark er ikke ferdig slik at styret har ikke etablert fast forvaltningspraksis for denne typen saker, som for øvrig vurderes også som er skjøtselstiltak for å unngå forsøpling. Hytter bør i dag ha toalett.

Bygging av et utedo inntil en hytte som har stått i området i lang tid med begrensning på inntil 3-4 m², er å anse som et mindre inngrep da det utgjør inntil 10% av eksisterende bygningsmasse, og etablering av utedo er nødvendig. Åpne hytter bør ha utedo for sine brukere for å unngå forsøpling og for at tilbudet for besøkende skal være tilfredstillende.

Hytta ligger like ved Huhtirčohkat som er et sted fiskere, jegere og turgåere søker seg til og som er et egnet utgangspunkt for turer i Nasjonalparken. Hytta er fin som ly vinterstid og flere som har vært på vinterekspedisjoner forbi har kunnet søke ly her ved ekstremvær.

Av belastningen på området ansees tiltaket med etablering av do på Ragnarok som et tiltak som gjør at belastningen minker da man unngår at turgåere må gå på do i naturen ved hytteveggen og man unngår dopapir som flyr rundt omkring i området. Med utedo her forventes også at overnatting spres over flere hytter. Den blir også mer attraktiv for reindriftsutøvere å benytte ved behov.

Alt dette må være med i vurderingen av den samlede belastningen etter naturmangfoldlovens § 10. Bygging av utedo vil øke arealet som er bebygd i området men det vil være naturlig at en hytte har do, og do inne er her vanskelig å etablere og praktisk vanskelig vedr. å unngå lukt. Hytta vil være mer miljøforsvarlig ved at den har utedo like ved utgangsdøra. Her kan det være kraftige vinterstormer og lang vei til do utgjør en risiko.

Saken ansees ikke for å ha presedensvirkning da alle de andre linjehyttene har utedo, og åpne hytter har gjerne utedo. Styret ønsker at alle åpner hytter av ulik karakter har do, og vil bidra til det.

Doet vil bli bygd på steingrunn like inntil hytteveggen og vil ikke påvirke naturmiljøet og dyreliv nevneverdig. Naturmangfoldlovens 11 er lite relevant, og plassering inntil hyttas yttervegg ansees som beste miljøforsvarlige metode da frittstående plassering ville kreve boring i berg for bardunfester etc.

Ut i fra det som er nevnt over, mener vi at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om mulige virkninger på naturmiljøet, og dermed kommer ikke naturmangfoldlovens § 9 til anvendelse.

Vurdering av saken

Forvalter kommer til at tiltaket ved å bygge utedo vil fremme verneformålet ved at området skal kunne benyttes til enkelt friluftsliv, og i et værhardt område som Huhtiröökkat, bør åpne hytter være av tilfredsstillende kvalitet og ha utedo. Slik unngås også forsøpling i området.

Forvalter kommer til at tiltaket ikke vil stride mot verneformålet da tilbygget er beskjedent og nødvendig, og ikke påvirker verneformålet nevneverdig.

Forvalter kommer til at utedo på inntil 1,5 x 1,5 m kan bygges inntil Stormheim/Huhtiröökkat sin vegg jamfør Naturmangfoldlovens § 48.

Doet kan etableres på motsatt vegg for inngangsdøra.